

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

18/335-5

22. mai 2018

Rapport fra ekspertutvalget som har vurdert nye oppgaver til fylkeskommunene – svar på høring

Vi viser til deres brev datert 9. februar 2018 om ovennevnte sak, med presisering i brev datert 12. februar 2018.

Flere saksområder og forslag i ekspertutvalgets rapport berører Samferdselsdepartementets fagområde. Vi viser til pågående dialog knyttet til forslag om den statlige tilskuddsordning for utvidet TT-tilbud og ansvar for forvaltning av tilskudd til utbygging av bredbånd som i dag ligger til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Når det gjelder forslaget om å overføre deler av ansvaret for kjøp av persontransporttjenester med tog, foreslår ekspertutvalget følgende:

- Ansvar for kjøp av fylkesinterne togruter og kjøp av togruter mellom henholdsvis Østfold/Akershus/Buskerud, Telemark/Vestfold, Hedmark/Oppland og Oslo, som i dag ligger til Jernbanedirektoratet. Ansvar for grenseoverskridende togruter forutsetter et nært samarbeid mellom fylkeskommunene, for eksempel ved at Østfold/Akershus/Buskerud tar et vertskommuneansvar som det største "jernbanefylket".

Samferdselsdepartementet (SD) er enig med ekspertutvalget at god koordinering av togtilbudet og øvrig kollektivtrafikk er viktig for at de reisende skal få et attraktivt tilbud. En sentral oppgave for Jernbanedirektoratet er derfor å samarbeide med regionale kollektivtransportselskaper om ruter, takster og billettløsninger. Jernbanedirektoratet har nettopp inngått en omfattende samarbeidsavtale med Rogaland fylkeskommunes administrasjonsselskap for kollektivtrafikken, Kolumbus. I Oslo og Akershus er det lang tradisjon for samarbeid om takster og Ruter utvikler i stor grad et busstilbud som bygger opp under toget i korridorer med jernbane. Tilsvarende kommer Jernbanedirektoratet til å

samarbeide med fylkene særlig i de andre store byområdene. SD er derfor ikke enig i utvalgets vurdering av at en overføring av ansvaret for kjøp av persontransporttjenester til fylkene er nødvendig for å sikre et helhetlig og koordinert kollektivtilbud til de reisende.

Spørsmålet om å overføre ansvaret for kjøp av persontransporttjenester har blitt vurdert i flere omganger tidligere, både i forbindelse med den forrige regionreformen og som en del av Jernbanereformen. I Meld. St. 27 (2014-2015) *På rett spor* ble det konkludert med at kjøp av togtrafikk er en statlig oppgave og pekt på en rekke forhold som taler mot en overføring av dette ansvaret til regionale myndigheter. Disse vurderingene gjelder ennå. I tillegg er jernbanevirksomhetene midt i en stor og pågående jernbanereform og det er kommunisert til persontogmarkedet hva som er konkurransestrategien fremover. Det er derfor ikke et passende tidspunkt å vurdere ytterligere, uventede og kompliserende endringer nå.

Jernbanen er et integrert, kapitalkrevende og stivt system der togtilbudenes utforming påvirker kapasitetsutnyttelsen og driftsforstyrrelser kan få store ringvirkninger for øvrig trafikk. På grunn av det norske jernbanenettets utforming (det er stjerneformet) og begrensninger (høy kapasitetsutnyttelse med mange flaskehalser), får ruteendringer i Oslo-området stor innvirkning på togtilbudene i resten av landet. Vi mener at nasjonal ruteplanlegging er nødvendig for å utnytte kapasiteten best mulig. For å bruke knapp kapasitet på en effektiv og kostnadsbesparende måte, er det i tillegg nødvendig med god koordinering mellom ruteplanlegging, tiltak i infrastrukturen og investeringer i nytt togmateriell, dette er spesielt viktig i en tid med omfattende arbeider på sporet.

Andre forhold som taler imot en overføring av ansvaret til fylkene er:

- Utviklingen av togtilbud og utviklingen av infrastruktur, investeringer i rullende materiell og trafikkavtaler med togoperatører spres på flere forvaltningsnivåer og dette gjør jernbanen som system krevende å samordne.
- Det blir vanskeligere å avveie interessene mellom å ivareta persontogtilbudet og godstrafikken
- Vi mister helheten som ligger i at Jernbanedirektoratet både er kjøper av togtilbud og infrastrukturtjenester. Det er viktig å se togtilbudet og infrastrukturen i sammenheng
- Arbeidet med konkurranseutsetting av togtrafikken har nettopp startet opp. Dette er en omfattende og krevende oppgave som krever god kunnskap om anskaffelser, jernbane og kollektivtransportforordningen. Det bør ikke gjøres større endringer i dette nå.
- Vi risikerer at de offentlige kostnadene øker fordi det blir flere bestillere i et relativt begrenset marked.
- Med få unntak strekker tilbud seg utover fylkesgrensene, også etter etableringen av Viken

Etter SDs vurdering må ansvaret for kjøp av persontransporttjenester på jernbanen videreføres som et statlig ansvar. Samordning av jernbanens utvikling og kollektivtransporten for øvrig, kan ivaretas godt nok gjennom tiltak beskrevet innledningsvis. Vi viser for øvrig til Jernbanedirektoratets høringssvar som Samferdselsdepartementet slutter seg til.

Vi viser også til at ekspertutvalget foreslår at ansvar for forvaltning av tilskudd til utbygging av bredbånd overføres til fylkeskommunene i sin helhet, og at Nkoms rolle som tilskuddsforvalter bortfaller.

Samferdselsdepartementet har fra og med 2018 gjort endringer i innretningen av tilskuddsordningen. Midlene fordeles nå av Nkom til fylkeskommunene etter en fordelingsnøkkel basert på Nkoms årlige bredbåndsundersøkelse og innebærer at fylker med dårligst bredbåndstilbud får fastsatt den største økonomiske rammen. Endringen innebærer videre at fylkeskommunene selv må vurdere og prioritere søknader innenfor den økonomiske rammen. Dette gir fylkeskommunene ansvar for helhetlig planlegging og utbygging i sitt eget fylke, samtidig som nasjonale behov for å sikre bredbåndstilbud der det trengs mest blir ivare tatt. SD mener på denne bakgrunn at ekspertutvalgets anbefaling langt på vei allerede er gjennomført.

Nkoms rolle er nå begrenset til å fastsette fordelingsnøkkel mellom fylkene samt kontroll med at vilkårene for bruk av midlene oppfylles. Nkom skal i tillegg innhente sluttrapporter fra de ferdigstilte prosjektene som skal gi informasjon om hvordan midlene blir brukt og hva som er effekten av dem. Nkom bidrar også med veiledning med hensyn til de krav som følger av statsstøttereglene og bredbåndsfaglig kompetanse. Nkom skal ikke lenger vurdere søknader.

En nasjonal ordning administrert av Nkom gir en mer effektiv godkjennelsesprosess overfor ESA. Nkoms rolle som nasjonal forvalter innebærer at hvert enkelt fylke slipper å innhente godkjennelse hos ESA for den støtten som gis under ordningen. Bredbåndsaktører som bygger ut bredbånd basert på støtten har også gitt uttrykk for at en nasjonal ordning gir mer trygghet for at støtten gis på en lovlig måte (jf. også Telenors høringssvar til Hagen-utvalgets rapport).

Etter SDs vurdering bør tilskuddsordning for bredbånd på denne bakgrunn bestå som en ordning over SDs budsjett som forvaltes av Nkom. Vi viser for øvrig til Nkoms høringssvar som SD slutter seg til.

Med hilsen

Anne-Lise Junge Jensen (e.f.)
avdelingsdirektør

Ole Rasmus Owe
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.